

Bármikor kidurranhatnak a fideszes lufik

2018. január 12. 07:25 - szerző: Szabó Brigitta

A kormány látványos sikerként könyveli el a magyar gazdaság tavalyi évét, az ideiről pedig azt mondja: kiegyensúlyozott és fenntartható pálya mentén dinamikusan bővíthet, s látóhatáron belülre kerülhet a teljes foglalkoztatottság. Bod Péter Ákos és Csaba László közgazdászprofesszorok azonban úgy látják, bár valóban vannak olyan gazdasági mutatók, amelyek a folyamatok együtthatásából kiemelve, önmagukban kommunikálva kifejezetten jól mutatnak, és az is igaz, hogy sok magyar erőn felül teljesít, már idén is vannak kockázatai a növekedésnek. Hosszabb távon pedig a kiegyensúlyozott és fenntartható gazdasági pálya inkább csak remény, mintsem megalapozott várakozás. A nagy hitelminősítőknél Magyarország adóbsbesorolása azon a szinten van, ahol Horn Gyula miniszterelnöksége idején volt, amikor még sem NATO-, sem EU-tagok nem voltunk. Ami önmagában beszédes.

Diadalmenetbe kapcsolt az elmúlt napokban a kormányzat: annyira elégedett az ország és a saját teljesítményével, mintha egyenesen gazdasági csodát sikerült volna megvalósítani. Számíthattunk erre, hiszen Matolcsy György jegybankelnök tavaly év végén kijelentette, hogy Magyarország az elmúlt időszakban tizenkét nagy fordulatot hajtott végre, és elindította a tizenharmadikat is, ami a versenyképességgel kapcsolatos. Az országban gazdaságtörténeti léptékű változások mentek végbe, a reformok egyszerre stabilizálták a gazdaságot és segítették a növekedést – Matolcsy szerint.

Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter az elmúlt napokban picit szerényebben úgy fogalmazott, hogy a tavalyi utolsó negyedéves GDP-adatok fényében kimondható, sikerül teljesíteni a 2017-re kitűzött 4,1 százalékos gazdasági növekedést, ami nemzetközi kitekintésben is jó eredmény, hiszen az uniós átlag fölött van. Szerinte a jó GDP-adathoz szinte minden szektor hozzájárult, hajtóereje pedig a beruházások 20 százalék fölötti bővülése volt. Utóbbiak közül kiemelte a lakásépítéseket és az otthonteremtési programot, amelyben eddig 64 ezer igénylést fogadtak be a pénzügyintézetek. A miniszter arra számít, hogy idén tovább javul az ország teljesítménye, az emelkedő béreknek köszönhetően nő a fogyasztás, továbbá a turizmus és az építőipar is erősödik.

Nem kíván változtatni idén a kormány a pénzügypolitika irányán sem, jövőre két százalék körüli költségvetési hiánnyal számol. Az államadósság az Eximbankkal együtt – amelyet az EU döntése miatt

kellett bevenni az adósságszámításba, és kétszázalékos növekedést okozott – tavaly év végén 74,5 százalékon állt, a szakminiszter szerint 2018-ban tovább csökken.

Fotó: MTI Fotó: Ujvári Sándor

Varga Mihály külön sikernek tartja, hogy „látóhatáron belül van a teljes foglalkoztatottság Magyarországon”. Ez azt jelenti, hogy több mint 4,4 millióan dolgoznak, a munkanélküliségi ráta pedig történelmi mélységbe, 3,8 százalékra süllyedt. Azt állítja, „minden magyar embernek, aki képes és akar dolgozni, van munkája”. Szerinte a munkaerőpiaci fordulatot a kormány növekedést támogató politikája és a gazdaság folyamatos erősödése, egészséges szerkezete eredményezte. A tárcavezető úgy látja, a nemzetközi piac is érzékeli, mennyire jól alakul a magyar gazdaság, tavaly a három nagy hitelminősítő közül kettő pozitívrá változtatta Magyarország minősítési kilátásait, és bízik abban, hogy a választások után tovább javul az ország besorolása.

A valóságban árnyaltabb a kép. Ahogy Bod Péter Ákos, a Budapesti Corvinus Egyetem tanára mondja, a magyar gazdaság a kormányzat ellenére teljesít jól, ami részben köszönhető annak a kegyelmi időszaknak is, amely mögöttünk van. A hazai gazdaság fejlődését a tavalyi évhez hasonlóan 2018-ban is segíteni fogja a nyugat-európai és a kelet-közép-európai konjunktúra, az erőteljes növekedés, ami a régióban tapasztalható. Tavaly egész évben voltak olyan egyedi tényezők, amelyek kedvező háttérrel adtak a növekedéshez. Ilyen a nemzetközi kamatlábak sosem látott alacsony szintje, de az elmúlt két-három évben kifejezetten jól alakultak a külkereskedelmi cserearányok is, köszönhetően az alacsony

olajáraknak, valamint annak, hogy a külföldre eladott magyarországi termékek (az Audik vagy Mercedesek) ára nem csökkent.

– A magyar kormány kiemel mutatókat, amelyek önmagukban véve valóban jók, rövid távon kedvezők, és sikerként kommunikálja őket – mondta lapunknak Csaba László, a CEU professzora. Hozzátette, az, hogy 69 százalékos a foglalkoztatási ráta és több mint 4,4 millióan dolgoznak, valóban komoly eredmény, a társadalom szempontjából is jó, ha minél több embernek van munkája. Ugyanakkor, miközben 2010-hez képest csaknem egymillióval többen dolgoznak, a dollárban mért GDP most is akkora, mint amikor egymillióval kevesebb embernek volt munkája. – A termelékenységet nézve nem nagy vívmány, amit a kormányzat letett az asztalra: sokan dolgoznak, kicsi eredményességgel. Az alacsony termelékenységet és hatékonyságot mutatja, hogy az egy főre jutó jövedelem tekintetében Magyarországot utolérte Románia, amely a balti államokkal volt egy fejlettségi szinten. Megelőzött bennünket Észtország, amelynek gazdaságát évtizedekre az orosz elnyomás vetette vissza, de elhúzott mellettünk Szlovákia is.

Csaba László szerint figyelemre méltó, hogy nagyjából 600 ezren dolgoznak külföldön, és hazautalásaik a GDP három százalékát teszik ki, ez ugyanakkora összeg, mint amennyit az EU-tól kapunk évente. Ekkora arányú hazautalás a fejlődő országokra, például Moldovára vagy Egyiptomra jellemző – tette hozzá.

Fotó: 168 Óra archív

Bod Péter Ákos szerint a munkaerő elfogyott, a további migráció és a munkaerőhiány kapacitáskorlátokat jelent, amire nem tudni, miként reagál a gazdaság. A multik biztosan képesek lesznek tovább emelni a béreket, de a hazai kis- és középvállalkozások esetében kérdés, hogy a bérnyomás nem viszi-e el a nyereséget.

– A magyar növekedési modell kifutotta magát. Amikor ennyire súlyos gondok vannak a termelékenységgel, s azt semmi sem ellensúlyozza, abból lefelé haladó pálya körvonalazódik – magyarázta Csaba László. Szerinte ugyan megismétlődhet a tavalyi négy százalékos növekedés, de vannak bizonytalanságok, amelyeket nem szabad figyelmen kívül hagyni. – Ha a kormány abból indul ki, hogy az ideihez hasonlóan marad a forrásbőség a nemzetközi pénzpiacon, téved.

Bod Péter Ákos hasonlóan értékeli a kockázatokat, szerinte a kamatok nem csökkenthetők tovább, illetve a háromszázalékos hazai infláció mellett nem sokáig tartható a nulla százalékos körüli magyar jegybanki alapkamat sem.

Annak kapcsán, hogy az Egyesült Államok kamatemelésbe fogott, Csaba László felvetette: ha valaki az amerikai állampapíron két százalékot kereshet, miért ne vinné oda a pénzét, miért hagyná Magyarországon? Szerinte a befektetők előbb-utóbb kiszívják a pénzt Magyarországról, és ennek semmilyen olyan oka nem lesz, amellyel ezt a kormány indokolni fogja, egyszerű üzleti megfontolás áll majd a döntés mögött.

A bizonytalansági tényezők között ott az olajár is.

– Bár a jelenlegi, hordónkénti 70 dollár is alacsony, de hol van a tavalyi 45 dollárhoz képest? Ráadásul harcok folynak Ukrajnában, Nigériában, Venezuelában, vagyis bárhol, bármikor elakadhat az olaj – figyelmeztetett Csaba László. – Az építőipar, amely ugyancsak kiemelt szerepet kap a kormányzati kommunikációban, túlfűtött, az ingatlanbuborék jelei mutatkoznak. Amikor olyan beruházások esetében, ahol még egy kapavágás sem történt, már táblák hirdetik, hogy a lakások 70 százaléka elkelt, egyértelmű: az emberek befektetési céllal vásárolják fel a még nem is létező ingatlanokat. A lufi akkor durran majd ki, amikor a befektetők realizálják, hogy nem tudják értékesíteni az ingatlanokat, és akkor meredeken zuhanni kezdenek az árak.

Bod Péter Ákos szintén a 2016-hoz képest 20 százalékkal megnőtt beruházások kapcsán veti fel: vajon mennyiben jelent ez valódi többletet, s mennyiben lehet szó esetleg túlszámlázásokról?

– Ha bármi háromszor annyiba kerül, nem biztos, hogy háromszor többet is ér – tette hozzá.

Varga Mihályhoz képest nem túl optimista Bod Péter Ákos és Csaba László a nemzetközi hitelminősítőkkal kapcsolatban sem. A Corvinus professzora szerint a nemzetközi hitelminősítőknél a magyar állam besorolása legalább két fokozattal lejjebb áll annál, ahol gazdasági adottságaink alapján lennünk kellene. Szerinte elgondolkodtató, hogy a magyar besorolás még mindig azon a szinten van, mint Horn Gyula idejében, amikor még nem voltunk sem NATO-, sem EU-tagok. Csaba László viszont azt tartja meglepőnek, hogy amikor a kormány tényleg olyan intézkedéseket tett, amelyeket szeretnek a hitelminősítők, azok akkor sem mozdultak.

– Magyarországgal mindig csak a baj van, emiatt szkeptikusan viszonyulnak hozzánk a hitelminősítők. Csak mert egy-két adat jobb lett vagy történt egy-egy jó intézkedés, nem tesznek semmit. A képlethez ők hozzáteszik Magyarország elszigeteltségét, a befektetői bizalmat és a versenytársakat is, s így, összességében nem igazán nyűgözi le őket, amit látnak – összegzett Csaba László. – Ráadásul nem lehet figyelmen kívül hagyni a kommunikációt sem, amely legalább annyira fontos, mint a gazdasági mutatók. A kommunikáció ez esetben azt jelenti, hogy egy kormány képes érthetően elmondani és alátámasztani, mit miért tesz, s attól mit vár.

Bod Péter Ákos fontosnak tartja rögzíteni, hogy a magyar gazdaság valóban jobban teljesít, ám a gazdaság nem egyenlő a kormányzattal. A cégek igyekeznek gépesíteni, az emberi munkát helyettesíteni, lépést tartani a modernizációval, ezzel szemben a kabinet szeme előtt egyetlen cél lebeg: elkölteni az uniós támogatásokat. Mindegy, mire, csak a pénzt le lehessen hívni. A kormány nem foglalkozik azzal, hogy a presztízsberuházásoknak, de akár egy jelenleg reálisnak tűnő és szükséges kommunális beruházásnak már középtávon is olyan komoly amortizációs költségei jelentkezhetnek, amelyeket az érintett önkormányzatok képtelenek lesznek kifizetni. Ha így lesz, akkor majd az államnak kell helytállnia – tette hozzá.

A magyar gazdaság jövőjét illetően kulcskérdés, hogy ha a Fidesz nyeri a parlamenti választásokat, és Orbán Viktor átalakítja a kormányát, vajon ki kerül a gazdaságirányítás élére. Jelenleg úgy tűnik, hogy Matolcsy György, akinek jegybankelnöki megbízatása 2019 márciusában jár le, boldogan lenne ismét stratégiaalkotó gazdasági miniszter. Ha ezt sikerül kilobbiznia, minden bizonnyal újabb fejezetet nyitna a magyar tündérmesék könyvében. Esetleg ismét egy magyar csodát szeretne végrehajtani, amivel további bizonytalansági tényező társulna a már meglévők mellé.